ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIEGBERT ALBER

της 23ης Ιανουαρίου 2001 [1]

I — Επί του αντικειμένου της διαφοράς

1. Στην παρούσα διαδικασία λόγω παραβάσεως της Συνθήκης, που έχει κινηθεί κατά του Βασιλείου του Βελγίου, η Επιτροπή ζητεί να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, επιβάλλοντας προσωπικές εισφορές επί βελγικών συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας, οι δικαιούχοι των οποίων δεν κατοικούν στο Βέλγιο και δεν λαμβάνουν άλλες βελγικές παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως πλην των εν λόγω συντάξεων ή δεν υπάγονται πλέον στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου [2].

2. Στις περιπτώσεις αυτές το Βέλγιο όφειλε να μην επιβάλλει τέτοιες εισφορές, διότι οι ενδιαφερόμενοι υπάγονται αποκλειστικά στη νομοθεσία του άλλου κράτους, δηλαδή του κράτους κατοικίας, και για τον λόγο αυτό οι βελγικές ρυθμίσεις — και η υποχρέωση καταβολής εισφορών — δεν εφαρμόζονται ούτε θα μπορούσαν να εφαρμοστούν.

3. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 46 των κωδικοποιημένων νόμων περί αποζημιώσεως για τις επαγγελματικές ασθένειες, της 3ης Ιουνίου 1970 [3] (στο εξής: άρθρο 46 του νόμου), είναι αντίθετο προς το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71.

4. Το άρθρο 46 του νόμου έχει ως εξής:

«Το θύμα επαγγελματικής ασθενείας που λαμβάνει αποζημίωση ή επίδομα δυνάμει των νόμων αυτών υποχρεούται να καταβάλει τις εισφορές που οφείλονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως.»

5. Όπως προκύπτει από το έγγραφο οχλήσεως με το οποίο κινήθηκε η διαδικασία λόγω

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2195/91 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L 206, σ. 2), κωδικοποιημένο κείμενο του κανονισμού (ΕΕ 1992, C 325, σ. 1).

3 — *Moniteur Belge* της 27ης Αυγούστου 1970.

παραβάσεως της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί την ίδια την υποχρέωση καταβολής εισφορών, όπως είναι διατυπωμένη, αλλά μόνον την επιβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως επί συγκεκριμένων συντάξεων, οι δικαιούχοι των οποίων κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος και λαμβάνουν εκεί σύνταξη από το κράτος κατοικίας.

εισφορές ύψους 13,07 % επί των βελγικών συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας, οι δικαιούχοι των οποίων δεν κατοικούν στο Βέλγιο και δεν υπάγονται πλέον στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου·

II — Επί της διαδικασίας

6. Κατόπιν της κινήσεως της διαδικασίας λόγω παραβάσεως της Συνθήκης, με το έγγραφο οχλήσεως της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, η Βελγική Κυβέρνηση ζήτησε παράταση της προθεσμίας απαντήσεως στο έγγραφο αυτό, η οποία και χορηγήθηκε. Η Επιτροπή, αφού μάταια υπενθύμισε την υποχρέωση απαντήσεως, εξέδωσε στις 6 Νοεμβρίου 1997 αιτιολογημένη γνώμη, με την οποία αιτιάται κυρίως την επιβολή προσωπικής εισφοράς ύψους 13,07 % επί των βελγικών συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας, οι δικαιούχοι των οποίων δεν λαμβάνουν άλλες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως, πλην της εν λόγω συντάξεως, και δεν κατοικούν στο Βέλγιο. Κατόπιν αυτού η Βελγική Κυβέρνηση απάντησε με έγγραφο της 12ης Μαΐου 1998, με το οποίο υποστήριξε ότι το επίμαχο άρθρο 46 του νόμου δεν είναι αντίθετο προς τον κανονισμό 1408/71. Στη συνέχεια η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως της Συνθήκης, που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Σεπτεμβρίου 1998, και ζητεί,

1) να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, επιβάλλοντας προσωπικές

2) να καταδικαστεί το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.

7. Το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί την απόρριψη της προσφυγής και την αντίστοιχη απόφαση επί των δικαστικών εξόδων.

8. Με διάταξη της 1ης Μαρτίου 1999 έγινε δεκτή η αίτηση για παρέμβαση του Βασιλείου των Κάτω Χωρών υπέρ του καθού η προσφυγή κράτους μέλους.

9. Εν προκειμένω δεν διεξήχθη προφορική διαδικασία.

III — Εφαρμοστέες διατάξεις

A — *Κοινοτικό δίκαιο*

1) Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71

10. Το άρθρο 13, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία α' και στ', έχει ως εξής:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 14γ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 μέχρι 17:

α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους [...]·

β) έως ε) [...]

στ) το άτομο στο οποίο η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή, χωρίς η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους να καταστεί εφαρμοστέα και αυτό σύμφωνα με έναν από τους κανόνες που αναφέρονται στα προηγούμενα στοιχεία είναι μία από τις εξαιρέσεις ή ειδικούς κανόνες που αναφέρονται στα άρθρα 14 έως 17, υπόκειται στη νομοθεσία κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής και μόνο της νομοθεσίας.»

11. Το άρθρο 17 ορίζει:

«Δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, οι αρμόδιες αρχές αυτών των δύο κρατών ή οι οργανισμοί που ορίζονται από αυτές τις αρχές μπορούν να προβλέπουν με κοινή συμφωνία, προς το συμφέρον ορισμένων κατηγοριών ατόμων ή ορισμένων ατόμων, εξαιρέσεις από τις διατάξεις των άρθρων 13 έως 16.»

12. Το άρθρο 27 έχει ως εξής:

«Ο δικαιούχος συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, μεταξύ των οποίων είναι και

εκείνη του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί, και ο οποίος [...] δικαιούται παροχών δυνάμει της νομοθεσίας του τελευταίου αυτού κράτους μέλους, καθώς και τα μέλη της οικογενείας του, λαμβάνουν τις παροχές αυτές από τον φορέα του τόπου κατοικίας και εις βάρος αυτού, σαν να εδικαιούτο συντάξεως ο ενδιαφερόμενος δυνάμει μόνον της νομοθεσίας του τελευταίου αυτού κράτους μέλους.»

13. Το άρθρο 33 ορίζει τα εξής:

«1. Ο φορέας κράτους μέλους που οφείλει την καταβολή συντάξεως, αν η ισχύουσα γι' αυτόν νομοθεσία προβλέπει κρατήσεις εισφορών εις βάρος του δικαιούχου συντάξεως για την κάλυψη των παροχών ασθένειας και μητρότητας, εξουσιοδοτείται να προβαίνει στις κρατήσεις αυτές, υπολογιζόμενες σύμφωνα με την εν λόγω νομοθεσία επί του ποσού της οφειλομένης παρ' αυτού συντάξεως, κατά το μέτρο που οι καταβαλλόμενες δυνάμει των άρθρων 27, 28, 28α, 29, 31 και 32 παροχές βαρύνουν φορέα του προαναφερθέντος κράτους μέλους.

2. Εφόσον, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 28α, ο δικαιούχος συντάξεως υπόκειται λόγω της κατοικίας του στην καταβολή εισφορών ή ισοδυνάμων παρακρατήσεων για την κάλυψη των παροχών ασθένειας και μητρότητας δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, οι εισφορές αυτές δεν είναι απαιτητές.»

14. Το άρθρο 52 έχει ως εξής:

«Ο μισθωτός ή μη μισθωτός που κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο κράτος και ο οποίος γίνεται θύμα εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας λαμβάνει στο κράτος της κατοικίας του:

α) παροχές εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα, από τον φορέα του τόπου κατοικίας σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν·

β) παροχές εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν. Με συμφωνία μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου κατοικίας, οι παροχές αυτές δύνανται να καταβάλλονται από τον τελευταίο αυτόν φορέα, για λογαριασμό του πρώτου, κατά τη νομοθεσία του αρμοδίου κράτους.»

15. Το άρθρο 77 έχει ως εξής:

«1. Ο όρος "παροχές" κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, καθορίζει τα οικογενειακά επιδόματα που προβλέπονται για τους

δικαιούχους συντάξεως γήρατος, αναπηρίας, εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας, καθώς και τις προσαυξήσεις ή τα συμπληρώματα των συντάξεων αυτών λόγω τέκνων των δικαιούχων αυτών, με εξαίρεση των συμπληρωμάτων που χορηγούνται βάσει συστημάτων ασφαλίσεως για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

2. Οι παροχές χορηγούνται, οποιοδήποτε κι αν είναι το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο δικαιούχος συντάξεως ή τα τέκνα, κατά τους ακόλουθους κανόνες:

α) στον δικαιούχο συντάξεως που οφείλεται δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για τη σύνταξη·

β) στον δικαιούχο συντάξεων που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας περισσοτέρων κρατών μελών:

i) σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο δικαιούχος αυτός, αν το δικαίωμα για μια από τις παροχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 γεννήθηκε κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους αυτού [...],

ή

ii) στις υπόλοιπες περιπτώσεις, σύμφωνα με εκείνη από τις νομοθεσίες των κρατών μελών αυτών στην οποία υπήχθη ο ενδιαφερόμενος επί περισσότερο χρόνο, αν το δικαίωμα για μια από τις παροχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 γεννήθηκε δυνάμει της νομοθεσίας αυτής [...]· αν δεν γεννάται δικαίωμα δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, οι προϋποθέσεις γενέσεως του δικαιώματος εξετάζονται σε σχέση με τις νομοθεσίες των υπολοίπων ενδιαφερομένων κρατών μελών, κατά φθίνουσα σειρά της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία των κρατών μελών αυτών.»

2) Κανονισμός (ΕΟΚ) 574/72 [4]

16. Το άρθρο 10β του κανονισμού έχει ως εξής:

«Η ημερομηνία και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να εφαρμόζεται σε ένα άτομο που αναφέρεται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού [1408/71] προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτής. Η υπηρεσία που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία καθίσταται εφαρμοστέα για το άτομο αυτό, απευθύνεται στην υπηρεσία που έχει ορισθεί από την αρμόδια αρχή του πρώτου κράτους μέλους προκειμένου να γνωστοποιηθεί σ' αυτήν η εν λόγω ημερομηνία.»

4 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2195/91, κωδικοποιημένο κείμενο του κανονισμού (ΕΕ 1992, C 325, σ. 96).

Β — *Εθνικό δίκαιο*

17. Το κείμενο του κρίσιμου για τη διαφορά άρθρου 46 των κωδικοποιημένων νόμων περί αποζημιώσεως για επαγγελματικές ασθένειες έχει ήδη παρατεθεί στο σημείο 3.

IV — Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

1) *Η Επιτροπή*

18. Η Επιτροπή αιτιάται το καθού κράτος μέλος για την επιβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως επί των συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας οι δικαιούχοι των οποίων κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος και λαμβάνουν σύνταξη και από το κράτος μέλος κατοικίας. Αυτό είναι αντίθετο προς το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη αυτή αποτελεί έκφραση της αρχής που καθιερώνει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού, σύμφωνα με την οποία πρέπει να εφαρμόζεται η νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους. Σύμφωνα με την απόφαση Ten Holder [5], η διάταξη αυτή θεσπίστηκε για να καθορίζεται το κράτος που είναι αρμόδιο για τα πρόσωπα που σταμάτησαν κάθε επαγγελματική δραστηριότητα υπό τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση που παύει πλέον να έχει εφαρμογή η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως ενός κράτους μέλους, καθίσταται, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, εφαρμοστέα η νομοθεσία του κράτους κατοικίας.

19. Η Επιτροπή επικαλείται τις αποφάσεις Perenboom [6], Επιτροπή κατά Βελγίου [7] και Kuusijärvi [8], για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, κατά την άποψή της, τα πρόσωπα που δεν ασκούν πλέον επαγγελματική δραστηριότητα στο Βέλγιο και έχουν μεταφέρει την κατοικία τους σε άλλο κράτος μέλος υπόκεινται αποκλειστικά στη νομοθεσία αυτού του τελευταίου κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, οι βελγικές αρχές δεν έχουν πλέον την εξουσία να επιβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως επί συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας όσον αφορά πρόσωπα που βρίσκονται σε μια τέτοια κατάσταση.

20. Κατά της ενστάσεως που προέβαλε η Βελγική Κυβέρνηση, ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', δεν εφαρμόζεται στην προπεριγραφείσα κατάσταση, διότι οι δικαιούχοι συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας εξακολουθούν να υπάγονται στη βελγική κοινωνική ασφάλιση, τόσο όσον αφορά τις παροχές ασθενείας όσο και τις οικογενειακές παροχές, η Επιτροπή αντιτάσσει το επιχείρημα ότι, σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού 1408/71, το κράτος κατοικίας είναι αρμόδιο για τις παροχές ασθενείας. Σύμφωνα με το άρθρο 33 του κανονισμού 1408/71, αρμόδιο για την επιβολή εισφορών είναι μόνο το κράτος που βαρύνεται με τη χορήγηση των παροχών [9]. Επίσης, σύμφωνα με το όγδοο κεφάλαιο του κανονισμού 1408/71, το κράτος κατοικίας είναι αρμόδιο για τις οικογενειακές παροχές.

5 — Απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986, 302/84 (Συλλογή 1986, σ. 1821).

6 — Απόφαση της 5ης Μαΐου 1977, 102/76 (Συλλογή τόμος 1977, σ. 259).

7 — Απόφαση της 28ης Μαρτίου 1985, 275/83 (Συλλογή 1985, σ. 1097).

8 — Απόφαση της 11ης Ιουνίου 1998, C-275/96 (Συλλογή 1998, σ. I-3419).

9 — Για να υποστηρίξει τη θέση της, η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1991, C-140/88, Noij (Συλλογή 1991, I-387, σκέψη 14).

21. Η Επιτροπή αντικρούει την επίκληση, εκ μέρους της Βελγικής Κυβερνήσεως, του άρθρου 52 του κανονισμού 1408/71, σύμφωνα με το οποίο τα πρόσωπα που έγιναν θύματα εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας λαμβάνουν παροχές εις είδος, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα, από τον φορέα του τόπου κατοικίας και παροχές εις χρήμα από τον αρμόδιο φορέα, με το επιχείρημα ότι η ρύθμιση αυτή δεν αφορά τις κλασικές παροχές ασθενείας κατά την έννοια του πρώτου κεφαλαίου του κανονισμού 1408/71, αλλά τις ειδικές παροχές σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας. Τέλος, η Επιτροπή αντικρούει την ένσταση της Βελγικής Κυβερνήσεως ότι οι εισφορές αποτελούν την αντιπαροχή για την υπαγωγή στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, επισημαίνοντας ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, αρμόδιο δεν είναι πλέον το βελγικό κράτος αλλά μόνον το κράτος κατοικίας.

2) *Η Βελγική Κυβέρνηση*

22. Η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71 δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που αναφέρει η Επιτροπή. Επικουρικώς υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν εφαρμοζόταν το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού, η επιβολή των επίδικων εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως δεν θα προέκρουε στη διάταξη αυτή.

23. Η επιχειρηματολογία της Βελγικής Κυβερνήσεως έχει ως αφετηρία το ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 καθιερώνει την αρχή της «lex loci laboris», που έχει την έννοια ότι κατ' αρχήν εφαρμοστέα είναι η νομοθεσία του κράτους απασχολήσεως, ακόμη και αν ο εργαζόμενος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος. Το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού προβλέπει μια εξαίρεση, με επικουρικό χαρακτήρα, από την αρχή αυτή. Η εξαίρεση αυτή πρέπει, κατά συνέπεια, να ερμηνεύεται στενά και μόνον αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της καθίσταται εφαρμοστέα η νομοθεσία του κράτους κατοικίας αντί του κράτους απασχολήσεως. Μία από τις προϋποθέσεις αυτές είναι να έχει παύσει να υπόκειται ο ενδιαφερόμενος στη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, χωρίς να έχει καταστεί εφαρμοστέα η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους. Το ερώτημα που τίθεται είναι, συνεπώς, υπό ποιες προϋποθέσεις παύει να έχει εφαρμογή μια νομοθεσία — στην προκειμένη περίπτωση η βελγική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως — στους δικαιούχους συντάξεων επαγγελματικής ασθενείας που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, όπου εξάλλου λαμβάνουν άλλη σύνταξη.

24. Ο τίτλος II [10] του κανονισμού 1408/71 δεν αντικαθιστά τις διάφορες έννομες τάξεις των κρατών μελών με το κοινοτικό δίκαιο, αλλά περιέχει κανόνες, όπως προκύπτει από την απόφαση Kits van Heijningen [11], που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας, ώστε να αποφεύγονται η παράλληλη εφαρμογή περισσοτέρων εθνικών νομοθεσιών και το ενδεχόμενο τα υπαγόμενα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 πρόσωπα να στερούνται προστασίας σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω ανυπαρξίας οποιασδήποτε εφαρμοστέας νομοθεσίας.

10 — Ο τίτλος II αφορά τον «Προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας».
11 — Απόφαση της 3ης Μαΐου 1990, C-2/89 (Συλλογή 1990, σ. I-1755).

25. Κατά τη Βελγική Κυβέρνηση, στην προκειμένη περίπτωση η βελγική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως παραμένει πράγματι εφαρμοστέα. Αυτό προκύπτει αφενός από τη χορήγηση παροχών σύμφωνα με το βελγικό σύστημα για τις επαγγελματικές ασθένειες και αφετέρου από παροχές άλλων κλάδων της κοινωνικής ασφαλίσεως, όπως π.χ. οικογενειακές παροχές και παροχές ασθενείας, και από την αναγνώριση ασφαλιστικών περιόδων για τη σύνταξη γήρατος σε όλες τις περιπτώσεις, στις οποίες έχει επέλθει ανικανότητα προς εργασία υπερβαίνουσα το 66 %. Τα πρόσωπα αυτά διατηρούν συνεπώς το καθεστώς του ασφαλισμένου.

26. Εξάλλου, το ζήτημα κατά πόσον η νομοθεσία κράτους μέλους έπαυσε να είναι εφαρμοστέα εξαρτάται, σύμφωνα με το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72, από τις διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους μέλους. Το κοινοτικό δίκαιο παραπέμπει συνεπώς ρητώς στο εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους. Όσον αφορά την αρμοδιότητα των κρατών μελών να καθορίζουν τα όρια εφαρμογής της νομοθεσίας τους, η Βελγική Κυβέρνηση παραπέμπει στις αποφάσεις Coppola [12] και Ten Holder [13].

27. Εξάλλου, δεν συμβιβάζεται με την αρχή της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων η διακοπή της εφαρμογής της βελγικής νομοθεσίας και, συνεπώς, της χορηγήσεως των εν λόγω παροχών. Η αλλαγή του τόπου κατοικίας δεν μπορεί να έχει, από μόνη της, ως αποτέλεσμα την υπαγωγή ενός προσώπου στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους κατοικίας.

28. Το ότι είναι σύμφωνο προς το κοινοτικό δίκαιο να συνεχίσει να εφαρμόζεται η βελγική νομοθεσία επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 52 του κανονισμού 1408/71, στο οποίο γίνεται λόγος για τον «αρμόδιο φορέα», τον οποίο βαρύνουν τόσον οι εις είδος όσο και οι εις χρήμα παροχές που χορηγούνται σε πρόσωπα που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Στην πράξη ο δικαιούχος συντάξεως επαγγελματικής ασθενείας που κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος λαμβάνει το έντυπο E 123 από το Fonds des Maladies professionnelles (FMP). Βάσει αυτού του εντύπου, του καταβάλλονται, σε περίπτωση ασθενείας, στο κράτος κατοικίας οι παροχές που αποδίδονται από το FMP.

29. Συμπερασματικά πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό, κατά τη Βελγική Κυβέρνηση, ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71 δεν εφαρμόζεται, οπότε εξακολουθεί να είναι εφαρμοστέο το βελγικό δίκαιο, και μάλιστα τόσο βάσει της αρμοδιότητας που έχει μεταβιβαστεί στα κράτη μέλη όσο και βάσει του γεγονότος ότι τα θύματα επαγγελματικής ασθενείας εξακολουθούν να υπάγονται σε αυτό το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμη και αν κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, και τέλος ότι αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με το κοινοτικό δίκαιο.

30. Κατά συνέπεια η Βελγική Κυβέρνηση μόνον επικουρικώς υποστηρίζει ότι η επιβολή εισφορών είναι σε κάθε περίπτωση σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο. Η κατα-

12 — Απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1983, 150/82 (Συλλογή 1983, σ. 43).

13 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 5.

βολή εισφορών επιβάλλεται χωρίς να δημιουργούνται διακρίσεις, ανεξαρτήτως του αν ο δικαιούχος κατοικεί στη βελγική επικράτεια ή σε άλλο κράτος μέλος. Οι δικαιούχοι διατηρούν την ιδιότητα του ασφαλισμένου — είτε πλήρως είτε μερικώς — αναλόγως του αν η ανικανότητα προς εργασία φθάνει τουλάχιστον το 66 %. Η καταβολή εισφορών αποτελεί την αντιπαροχή για τις παροχές επί των οποίων έχουν αξίωση οι δικαιούχοι.

31. Μόνο για την περίπτωση που το Δικαστήριο ήθελε, παρ' όλα αυτά, θεωρήσει βάσιμη την προσφυγή, η Βελγική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι οι ενδεχόμενες επιστροφές εισφορών δεν πρέπει να επιτραπούν για τον χρόνο πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 2195/91 [14], δηλαδή πριν από τις 29 Ιουλίου 1991.

3) *Η Ολλανδική Κυβέρνηση*

32. Η Ολλανδική Κυβέρνηση, που άσκησε παρέμβαση υπέρ της Βελγικής Κυβερνήσεως, υποστηρίζει την άποψη ότι οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κανονισμού 1408/71 και ιδίως το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', δεν συνεπάγονται ότι όποιος παύσει να απασχολείται σε ένα κράτος μέλος παύει να υπάγεται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού, όταν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος ή μεταφέρει εκεί την κατοικία του. Το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', δεν είναι αντίθετο στη συνέχιση της εφαρμογής της νομοθεσίας του κράτους της τελευταίας απασχολήσεως, εφόσον αυτό προβλέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτής.

33. Ως λόγο της παρεμβάσεως η Ολλανδική Κυβέρνηση αναφέρει τη στάση της Επιτροπής απέναντι στο ολλανδικό σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως. Η ολλανδική νομοθεσία προβλέπει την υποχρεωτική ασφάλιση προσώπων που λαμβάνουν μακράς διαρκείας παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία, γήρατος ή θανάτου, ακόμη και αν κατοικούν εκτός των Κάτω Χωρών. Η ασφάλιση αυτή έχει ως συνέπεια να λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι παροχές λόγω γήρατος και θανάτου καθώς και οικογενειακές παροχές και ορισμένες παροχές ασθενείας. Οι ασφαλισμένοι αυτοί οφείλουν, όπως ακριβώς οι ασφαλισμένοι που κατοικούν στις Κάτω Χώρες, να καταβάλλουν εισφορές. Η Επιτροπή, με επιστολή της, ζήτησε πληροφορίες σχετικά με το πέρας της υποχρεωτικής ασφαλίσεως των δικαιούχων συντάξεως που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Απ' αυτό η Ολλανδική Κυβέρνηση συμπέρανε ότι οι Κάτω Χώρες μπορούσαν επίσης να διατηρήσουν το σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως για τους δικαιούχους παροχών μακράς διαρκείας για ανικανότητα προς εργασία που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Λόγω της προσφυγής στην παρούσα διαφορά η Ολλανδική Κυβέρνηση θεωρεί πιθανόν να άλλαξε η Επιτροπή τη στάση της και έναντι των διατάξεων της ολλανδικής νομοθεσίας.

34. Η Ολλανδική Κυβέρνηση προβαίνει σε ανάλυση της αποφάσεως Kuusijärvi καθώς

14 — Προπαρατεθείς κανονισμός στην υποσημείωση 2.

και του ιστορικού της θεσπίσεως του κανονισμού 2195/91, για να στηρίξει την άποψή της, σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις ενός κράτους μέλους παύουν να έχουν εφαρμογή, κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού, μόνον όταν αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους. Η δυνατότητα του κράτους μέλους να διατηρήσει σε εφαρμογή τη νομοθεσία του — υπέρ της οποίας συνηγορεί το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72 — έχει ως αποτέλεσμα να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να διατηρήσουν τις αξιώσεις τους για παροχές και να μην εκτίθεται το κράτος κατοικίας σε δυσανάλογες επιβαρύνσεις. Δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά αναλόγως του αν η συνέχιση της εφαρμογής της νομοθεσίας αφορά όλους ή μερικούς μόνο κλάδους της κοινωνικής ασφαλίσεως. Τέλος, στο πλαίσιο της εκδόσεως του κανονισμού 2195/91 τροποποιήθηκε και το άρθρο 17 του κανονισμού 1408/71, έτσι ώστε τώρα μπορούν να συμφωνηθούν εξαιρέσεις και για κατηγορίες ατόμων που δεν έχουν επαγγελματική απασχόληση. Κατά την άποψη της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κανονισμού 1408/71 έχουν την ακόλουθη έννοια:

— Για όσο διάστημα ο εργαζόμενος απασχολείται στο έδαφος ενός κράτους μέλους, δεν μπορεί να του επιβληθεί προϋπόθεση κατοικίας για την υπαγωγή του στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού.

— Από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο εργαζόμενος σταματά την επαγγελματική του δραστηριότητα και δεν αρχίζει εκ νέου να ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος, είναι επιτρεπτές οι ρήτρες κατοικίας.

— Εάν όμως το πρώτο κράτος μέλος δεν επιβάλλει προϋπόθεση κατοικίας για την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεώς του, η νομοθεσία του εξακολουθεί να είναι εφαρμοστέα, ακόμη και αν ο πρώην εργαζόμενος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος.

— Εάν ο εργαζόμενος μεταγενέστερα παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή του στο σύστημα του πρώτου κράτους μέλους, τότε, από το χρονικό αυτό σημείο, καθίσταται εφαρμοστέα η νομοθεσία του κράτους κατοικίας.

— Προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων μπορούν να συμφωνηθούν εξαιρέσεις μεταξύ του κράτους μέλους της τελευταίας επαγγελματικής δραστηριότητας και του κράτους κατοικίας.

35. Η Ολλανδική Κυβέρνηση προβαίνει σε περαιτέρω ανάλυση των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που αφορούν τις παροχές ασθενείας και τις οικογενειακές παροχές, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν θα έπρεπε — όπως υποστηρίζει η Επιτροπή — να εφαρμόζονται οι εκάστοτε διατάξεις του κράτους κατοικίας, παρά μόνον εάν αυτό προκύπτει από τις εφαρμοστέες διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους μέλους (βλ. άρθρα 27, 28 και 77

του κανονισμού 1408/71). Κρίσιμες είναι συνεπώς κάθε φορά οι συνθήκες της συγκεκριμένης περιπτώσεως.

36. Η εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους μέλους της τελευταίας απασχολήσεως προϋποθέτει την ύπαρξη αρμοδιότητας για επιβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως. Ως προς το ζήτημα αυτό, η Ολλανδική Κυβέρνηση παραπέμπει στις αποφάσεις Perenboom [15], De Jaeck [16] και Molenaar [17].

37. Η Ολλανδική Κυβέρνηση λαμβάνει θέση και επί του ζητήματος ενδεχόμενης συγκρούσεως μεταξύ των άρθρων 33 και 52 του κανονισμού 1408/71. Έπειτα από λεπτομερή ανάλυση των διατάξεων αυτών και των περιπτώσεων εφαρμογής τους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν αναγνωρίζει υπεροχή της μιας διατάξεως έναντι της άλλης.

38. Τέλος η Ολλανδική Κυβέρνηση λαμβάνει θέση επί του προβλήματος των διαχρονικών αποτελεσμάτων μιας αποφάσεως που θα διαπίστωνε, ενδεχομένως, την ύπαρξη παραβάσεως της Συνθήκης. Συναφώς προτείνει να περιοριστούν τα ενδεχόμενα αποτελέσματα της αποφάσεως στον χρόνο μετά την έκδοση της αποφάσεως.

39. Με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε σχετικά με την αίτηση παρεμβάσεως, η Βελγική Κυβέρνηση ρητώς συμφωνεί με αυτό το αίτημα για χρονικό περιορισμό των αποτελεσμάτων της αποφάσεως.

V — Η άποψή μου επί της υποθέσεως

40. Η Επιτροπή, σύμφωνα με όσα ισχυρίζεται στην προσφυγή της, προφανώς δέχεται ότι η βελγική νομοθεσία παύει να εφαρμόζεται στον δικαιούχο συντάξεως λόγω ανικανότητας προς εργασία μετά τη λήξη της επαγγελματικής του δραστηριότητας στο Βέλγιο — για όποιο λόγο και αν έληξε η δραστηριότητα αυτή — από τον χρόνο μεταφοράς της κατοικίας του σε άλλο κράτος μέλος. Εάν η κατοικία του εργαζομένου βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος ήδη κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, όπως π.χ. συμβαίνει στην περίπτωση των μεθοριακών εργαζομένων, ήδη η διακοπή της επαγγελματικής δραστηριότητας και μόνο θα καθιστούσε ανεφάρμοστη τη βελγική νομοθεσία. Στην περίπτωση αυτή θα καθίστατο εφαρμοστέα, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', η νομοθεσία του κράτους κατοικίας. Το ανεφάρμοστο της βελγικής νομοθεσίας συνεπάγεται, κατά την Επιτροπή, το απαράδεκτο της επιβολής εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως επί των συντάξεων που καταβάλλει το Βέλγιο για επαγγελματική ασθένεια.

41. Αντίθετα η Βελγική Κυβέρνηση δέχεται ότι εξακολουθεί να είναι εφαρμοστέα η βελγική νομοθεσία, υπέρ του οποίου συνηγορεί κυρίως η παροχή συντάξεων για επαγγελματική ασθένεια καθώς και ενδεχομένως η χορήγηση άλλων ασφαλιστικών παροχών, όπως των παροχών λόγω ασθενείας ή του

15 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 6.

16 — Απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-340/94 (Συλλογή 1997, σ. I-461).

17 — Απόφαση της 5ης Μαρτίου 1998, C-160/96 (Συλλογή 1998, σ. I-843).

επιδόματος τέκνων. Η επιβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως αποτελεί συνακόλουθο της διατηρήσεως της ιδιότητας του ασφαλισμένου, που συνεπάγεται π.χ. και την αναγνώριση περιόδων συνταξιοδοτικής ασφαλίσεως.

42. Το ερώτημα που τίθεται είναι συνεπώς εάν η μεταφορά της κατοικίας υπό τις συνθήκες που περιγράφηκαν οδηγεί μόνο σε εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού 1408/71, που καθιστά εφαρμοστέα τη νομοθεσία του κράτους κατοικίας, ή εάν εναπόκειται στο κράτος μέλος της τελευταίας απασχολήσεως να ορίσει αν, και ενδεχομένως υπό ποιες προϋποθέσεις, εξακολουθεί να ισχύει η νομοθεσία του.

43. Κρίσιμη για την απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι η ερμηνεία του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού 1408/71 και ιδίως της φράσης «το άτομο στο οποίο η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή». Κατά την άποψη της Επιτροπής, η διάταξη αυτή ισχύει άμεσα μόλις παύσει η αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', δηλαδή μόλις παύσει η ασφαλιστική υπαγωγή λόγω επαγγελματικής δραστηριότητας. Κατά την άποψη της Βελγικής Κυβερνήσεως, πρόκειται για μια προϋπόθεση, η πλήρωση της οποίας δεν κρίνεται μόνο στο πλαίσιο του κανονισμού 1408/71 χωρίς να ελεγχθούν οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

44. Ιδιαίτερα διευκρινιστικό σχετικά με το ζήτημα αυτό είναι το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72, που αναφέρεται ρητώς στο άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού 1408/71. Και οι δύο διατάξεις προσετέθησαν μεταγενέστερα, με τον κανονισμό 2195/91, στον κανονισμό 1408/71 και στον κανονισμό 574/72. Το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72 παραπέμπει ρητώς στις εθνικές διατάξεις για τον προσδιορισμό της «ημερομηνίας και των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να εφαρμόζεται σε ένα άτομο που αναφέρεται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού». Συνεπώς οι εθνικές διατάξεις καθορίζουν κατά πόσον ένα άτομο εξακολουθεί να υπόκειται στην προστασία τους. Στο μέτρο αυτό ευσταθεί το επιχείρημα της Βελγικής Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το οποίο οι δικαιούχοι συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας εξακολουθούν, όπως και προηγουμένως, να υπάγονται στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους.

45. Από το πραγματικό πλαίσιο και το ιστορικό της θεσπίσεως των διατάξεων προκύπτει ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού 1408/71 αποτελεί γενική προϋπόθεση που έχει την έννοια της απονομής αρμοδιότητας, η οποία ενεργοποιείται μόνον όταν δεν μπορεί να συναχθεί καμία άλλη αρμοδιότητα από το εθνικό δίκαιο ή από τον κανονισμό 1408/71. Για πρώτη φορά με την απόφαση επί της υποθέσεως Ten Holder [18] — στην οποία κάνουν ρητή αναφορά οι αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 2195/91 και κατόπιν της οποίας θεσπίστηκε το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο σ', του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72 — αποκαλύφθηκε ένα «κενό» [19] στον τίτλο II του κανονισμού 1408/71, το οποίο καλύφθηκε ακριβώς με τις προαναφερθείσες διατάξεις.

18 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 5.

19 — Βλ. απόφαση Kuusijärvi (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8, σκέψη 46).

46. Το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', δεν συνιστά συνεπώς πρωτογενή απονομή αρμοδιότητας, αλλά καθιερώνει μία «υποκατάστατη αρμοδιότητα» για τις περιπτώσεις στις οποίες αφενός δεν συντρέχει καμία άλλη από τις προβλεπόμενες στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού αρμοδιότητες και αφετέρου μια άλλοτε εφαρμοστέα νομοθεσία κράτους μέλους *παύει* να έχει εφαρμογή σύμφωνα με τους κανόνες της, λόγω μεταβολής των συνθηκών οφειλόμενης στον ενδιαφερόμενο.

47. Το Δικαστήριο αναφέρει σχετικά στην απόφαση Kuusijärvi:

«Οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71, τμήμα των οποίων αποτελεί το άρθρο 13, συνιστούν ένα πλήρες και ομοιόμορφο σύστημα κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Με τις εν λόγω διατάξεις δεν σκοπείται μόνον η αποφυγή της ταυτόχρονης εφαρμογής περισσοτέρων εθνικών νομοθεσιών και των εντεύθεν δυναμένων να προκύψουν περιπλοκών, αλλ' επίσης και η *αποφυγή* του ενδεχομένου τα υπαγόμενα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 *άτομα να στερούνται προστασίας* σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω ελλείψεως οποιασδήποτε εφαρμοστέας νομοθεσίας» [20].

48. Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτό ότι ως πρόκριμα για την εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71 τίθεται το ερώτημα κατά πόσον η άλλοτε εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία εξακολουθεί να ισχύει ή όχι και ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους. Το στοιχείο «το άτομο στο οποίο η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή» αποτελεί συνεπώς *ένα* στοιχείο του πραγματικού της διατάξεως.

49. Η Επιτροπή εστίασε το αίτημα της προσφυγής της, για πρώτη φορά σε σχέση με την προηγηθείσα διοικητική διαδικασία, στους δικαιούχους συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας, οι οποίοι «*δεν υπάγονται πλέον στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως*». Με τον τρόπο αυτό παρέκαμψε αφηρημένα το προδικαστικό ερώτημα περί διατηρήσεως σε ισχύ της άλλοτε εφαρμοστέας νομοθεσίας, το οποίο πρέπει να κριθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους. Στην αιτιολογημένη γνώμη είχε διατυπώσει το αίτημά της έτσι ώστε να αφορά τους δικαιούχους συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας *που δεν λαμβάνουν άλλες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως πλην των εν λόγω συντάξεων*.

50. Σύμφωνα με τη διατύπωση του αιτήματος της προσφυγής, δεν έχει σημασία υπό ποιες προϋποθέσεις οι ενδιαφερόμενοι παύουν να υπάγονται στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Επομένως, μπορεί οπωσδήποτε να τεθεί ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ' — και συνεπώς να ισχύσουν οι διατάξεις του κράτους κατοικίας. Εντούτοις η Βελγική Κυβέρνηση κατέρριψε την επιχειρηματολογία αυτή, υποστηρίζοντας ότι οι δικαιούχοι συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας υπάγονται *πάντοτε* στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

20 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8, σκέψη 28· η υπογράμμιση δική μου.

51. Στο πλαίσιο αυτό καθίσταται κρίσιμη η διατύπωση την οποία επέλεξε η Επιτροπή στην προηγηθείσα διοικητική διαδικασία, αναφερόμενη στα άτομα που δεν λαμβάνουν άλλες παροχές, βάσει της βελγικής νομοθεσίας, πλην της χορηγητέας συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας.

52. Το επιχείρημα της Βελγικής Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το οποίο η υπαγωγή στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως θεμελιώνεται με μόνη τη χορήγηση συντάξεως επαγγελματικής ασθενείας και μπορεί να γίνει λόγος για παύση εφαρμογής της βελγικής νομοθεσίας μόνον εφόσον παύσει και η καταβολή της συντάξεως, είναι αμφιβόλου ισχύος, διότι η σύνταξη επαγγελματικής ασθένειας αποτελεί παροχή, το δικαίωμα επί της οποίας αποκτάται βάσει προηγούμενης καταβολής εισφορών και για την οποία αίρονται, σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71, οι ρήτρες κατοικίας. Το γεγονός και μόνον της μεταφοράς της κατοικίας του δικαιούχου συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας σε άλλο κράτος μέλος δεν δίνει στο κράτος μέλος που χορηγεί τη σύνταξη το δικαίωμα να παύσει την καταβολή.

53. Αυτό θα ήταν αντίθετο, όπως υποστηρίζει και η ίδια η Βελγική Κυβέρνηση, προς την αρχή της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων. Μια τέτοια μέθοδος θα ήταν αντίθετη προς τις αρχές των κοινοτικών διατάξεων για τον συντονισμό των κανόνων της κοινωνικής ασφαλίσεως, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 42 ΕΚ, εξασφαλίζουν στους διακινουμένους εργαζομένους τα εξής:

«α) τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη *διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής* όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτής·

β) την *καταβολή των παροχών* στα πρόσωπα που *κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών*.» [21]

54. Εξίσου αβάσιμο, όσον αφορά τη διατήρηση της βελγικής αξιώσεως για εισφορές, φαίνεται το επιχείρημα της Βελγικής Κυβερνήσεως ότι οι εισφορές αποτελούν την αντιπαροχή για την καταβαλλόμενη σύνταξη. Οι εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες καταβάλλονται κατά κανόνα ενόσω διαρκεί η ενεργός επαγγελματική δραστηριότητα, είτε από τον εργοδότη είτε από τον εργοδότη και τον εργαζόμενο. Όταν όμως επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, ενεργοποιείται η αλληλεγγύη του συνόλου των ασφαλισμένων.

55. Η Βελγική Κυβέρνηση όμως αναφέρθηκε και σε άλλες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως που χορηγούνται στους δικαιούχους

21 — Η υπογράμμιση δική μου.

συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας. Αναφέρθηκε ρητώς στις παροχές ασθενείας και στις οικογενειακές παροχές. Εξάλλου, επεσήμανε ότι διατηρείται η ιδιότητα του ασφαλισμένου, με αποτέλεσμα οι περίοδοι χορηγήσεως συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας να μπορούν να αναγνωριστούν στο πλαίσιο του συστήματος συντάξεως γήρατος. Το τελευταίο αυτό ιδίως στοιχείο αποτελεί, όπως και η αξίωση για παροχές ασθενείας, τυπικό χαρακτηριστικό της υπαγωγής σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Η Βελγική Κυβέρνηση επεσήμανε βέβαια τη διαφορά που υπάρχει σε σχέση με τον βαθμό ασφαλιστικής προστασίας, αναλόγως του αν το ποσοστό ανικανότητας προς εργασία του δικαιούχου της συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο του 66 %. Από όσα όμως εκθέτει η Βελγική Κυβέρνηση δεν προκύπτει με βεβαιότητα αν και με ποιο τρόπο υπάγονται στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως οι δικαιούχοι συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας, των οποίων ο βαθμός ανικανότητας προς εργασία είναι μικρότερος του 66 %.

56. Η Επιτροπή από την πλευρά της παρέλειψε να εκθέσει υπό ποιες συνθήκες παύει να είναι εφαρμοστέα η βελγική νομοθεσία στους δικαιούχους συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Δεν προσπάθησε ιδίως να αντικρούσει τον ισχυρισμό της Βελγικής Κυβερνήσεως ότι η νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως εξακολουθεί, στο σύνολό της, να ισχύει για τα πρόσωπα αυτά.

57. Με δεδομένο ότι η προϋπόθεση να μην υπάγεται πλέον ο ενδιαφερόμενος στη νομοθεσία ενός κράτους μέλους αποτελεί στοιχείο του πραγματικού του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, οι ισχυρισμοί που προβάλλει η Επιτροπή στην προσφυγή της δεν είναι πειστικοί και αποδυναμώνονται από τους αμυντικούς ισχυρισμούς της Βελγικής Κυβερνήσεως.

58. Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι, σε περίπτωση μεταφοράς της κατοικίας ενός προσώπου που εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 σε άλλο κράτος μέλος, εφαρμοστέα καθίσταται η νομοθεσία του κράτους κατοικίας δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, και συγκεκριμένα του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, δεν φαίνεται εξάλλου να προκύπτει αναγκαστικά ούτε από το ίδιο το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι διάδικοι επικαλέστηκαν τις ίδιες αποφάσεις για να υποστηρίξουν τη διαφορετική τους επιχειρηματολογία. Στο άρθρο όμως 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', αναφέρεται ρητώς: «Το άτομο [...] υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, *σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής και μόνο της νομοθεσίας*» [22], δηλαδή σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους κατοικίας.

59. Η διατύπωση αυτή παραπέμπει συνεπώς στις διατάξεις του κράτους κατοικίας, το οποίο καθίσταται αρμόδιο, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής. Η παραπομπή όμως αυτή δεν δίνει, όμως από μόνη της, απάντηση στο

22 — Η υπογράμμιση δική μου.

ερώτημα για ποιο κλάδο κοινωνικής ασφαλίσεως απονέμεται αρμοδιότητα. Η απάντηση αυτή εξαρτάται, αντίθετα, από τις διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους μέλους. Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της Βελγικής Κυβερνήσεως ότι η υπαγωγή σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως δεν εξαρτάται μόνον από την ύπαρξη ή τη μεταφορά της κατοικίας. Προς την ίδια κατεύθυνση στοχεύει και η αναφερθείσα από την Ολλανδική Κυβέρνηση επιδίωξη του κοινοτικού νομοθέτη, κατά την έκδοση του κανονισμού 2195/91, να απαλλάξει από δυσανάλογες επιβαρύνσεις το κράτος της κατοικίας που καθίσταται αρμόδιο σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71.

60. Πρέπει πλέον να εξεταστεί κατά πόσον οι κρίσιμες διατάξεις του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού 1408/71 — που απαριθμεί τις «ειδικές διατάξεις για τις διάφορες κατηγορίες παροχών» — συμβιβάζονται με την προαναφερθείσα ερμηνεία του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71 ή κατά πόσον μπορεί από αυτές να συναχθεί η παύση της εφαρμογής της βελγικής νομοθεσίας.

61. Το άρθρο 27 του κανονισμού, που ανήκει στο τμήμα V «Δικαιούχοι συντάξεων και μέλη της οικογένειάς τους» του κεφαλαίου 1 «Ασθένεια και μητρότητα» ρυθμίζει την αρμοδιότητα για τις «παροχές ασθένειας και μητρότητας» που καταβάλλονται σε δικαιούχους συντάξεων, οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσότερων κρατών μελών. Όταν ο ενδιαφερόμενος δικαιούται συντάξεως σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί *και* συγχρόνως δικαιούται, σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, παροχές του προαναφερθέντος είδους, τότε λαμβάνει, σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, παροχές από τον φορέα του τόπου κατοικίας και εις βάρος αυτού. Εάν δεν δικαιούται τέτοιες παροχές στο κράτος κατοικίας, εφαρμόζεται το άρθρο 28 του κανονισμού 1408/71. Το άρθρο 28α του κανονισμού 1408/71 ρυθμίζει την ειδική περίπτωση του δικαιώματος εις είδος παροχές, χωρίς την ύπαρξη δικαιώματος για σύνταξη στο κράτος κατοικίας. Κρίσιμες στις περιπτώσεις αυτές είναι και πάλι οι εθνικές διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει *κατ' αρχήν* να θεμελιώνεται η αξίωση για παροχές. Εφόσον θεμελιώνεται τέτοια αξίωση, εφαρμόζεται στη συνέχεια ο κοινοτικού δικαίου καταμερισμός των επιβαρύνσεων σύμφωνα με τα άρθρα 27, 28 και 28α του κανονισμού 1408/71.

62. Οι διατάξεις αυτές δεν είναι σε καμία περίπτωση αντίθετες προς τη θεωρητική δυνατότητα διατηρήσεως σε ισχύ της κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας ενός κράτους μέλους που χορηγεί σύνταξη. Αντίθετα, δυνάμει υπόχρεος προς παροχή είναι και παραμένει ο φορέας του κράτους μέλους που παρέχει τη σύνταξη. Γι' αυτό στο άρθρο 28 γίνεται επανειλημμένως λόγος για τον «αρμόδιο φορέα» και στο άρθρο 28α για τον «φορέα ενός από τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τις συντάξεις».

63. Η ρύθμιση του άρθρου 33 του κανονισμού 1408/71 αποτελεί απλή συνέπεια του προηγηθέντος καταμερισμού των επιβαρύνσεων. Η διάταξη αυτή ρυθμίζει το δικαίωμα επιβολής ή παρακρατήσεως εισφορών για την κάλυψη των παροχών ασθένειας. Ο «αρμόδιος φορέας» εξουσιοδοτείται σύμφωνα με τη διάταξη αυτή — θα μπορούσε να λεχθεί ότι πρόκειται για αντιπαροχή έναντι της υποχρεώσεως χορηγήσεως παροχών που υπέχει ο φορέας και η οποία υπερβαίνει την υποχρέωση χορηγήσεως

συντάξεως λόγω ανικανότητας προς εργασία — να προβαίνει σε κρατήσεις εισφορών, στο μέτρο που αυτό προβλέπεται από την ισχύουσα για τον φορέα αυτό νομοθεσία. Η Βελγική Κυβέρνηση δεν παραπέμπει συνεπώς τυχαία στο άρθρο 33, για να δικαιολογήσει την επιβολή εισφορών επί των συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας που καταβάλλονται σε δικαιούχους κατοικούντες σε άλλο κράτος μέλος. Δεν παραλείπει να επισημάνει σχετικά ότι στις περιπτώσεις αυτές οι παροχές ασθένειας βαρύνουν κατ' αρχήν τον βελγικό φορέα. Η επιβολή εισφορών είναι, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνη προς το άρθρο 33, παράγραφος 1. Ούτε το άρθρο 33, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 είναι αντίθετο. Η διάταξη αυτή αφορά τις ειδικές περιπτώσεις που ρυθμίζει το άρθρο 28α του κανονισμού, στις οποίες υφίσταται αξίωση για παροχές εις είδος στο κράτος κατοικίας, χωρίς το κράτος μέλος αυτό να οφείλει σύνταξη. Μόνο για την περίπτωση που ο δικαιούχος υπόκειται, υπό τις συνθήκες που περιγράφονται, στην καταβολή εισφορών ή ισοδυνάμων παρακρατήσεων στο κράτος κατοικίας, το άρθρο 33, παράγραφος 2, προβλέπει ότι το κράτος που χορηγεί τη σύνταξη δεν μπορεί να απαιτήσει τις εισφορές αυτές. Χωρίς να επεμβαίνει στην ίδια τη γένεση της υποχρεώσεως καταβολής εισφορών, ο κοινοτικός νομοθέτης θεσπίζει, κατά αποτέλεσμα, τη ρύθμιση ότι το δικαίωμα επιβολής εισφορών συσχετίζεται τελικώς με την υποχρέωση χορηγήσεως παροχών. Η αξιολόγηση αυτή επιβεβαιώθηκε εξάλλου από το Δικαστήριο στην υπόθεση Noij [23].

64. Το άρθρο 52 του κανονισμού 1408/71 περιέχει αντίθετα μια ειδική ρύθμιση για δικαιούχους παροχών λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας. Αυτή η κατηγορία προσώπων λαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 52, στοιχείο α', του κανονισμού, παροχές εις είδος στο κράτος της κατοικίας του, αλλά «για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα». Ακόμη και οι παροχές εις χρήμα μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 52, στοιχείο β', του κανονισμού, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να χορηγούνται από τον φορέα του κράτους κατοικίας, και πάλι όμως για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα. Το κεφάλαιο 4 «Εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες» δεν περιέχει βέβαια αυτοτελή ρύθμιση της υποχρεώσεως καταβολής εισφορών. Αυτό όμως είναι σύμφωνο με τις γενικές αρχές, σύμφωνα με τις οποίες η υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες υφίσταται κατά κανόνα *πριν* επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος.

65. Δεν θα προσέκρουε πάντως στο άρθρο 52, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 το να γίνει δεκτό ότι ο βελγικός φορέας, ως υπόχρεος καταβολής συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας, είναι κατ' αρχήν ο «αρμόδιος φορέας», ο οποίος επιβαρύνεται τελικά με τη χορήγηση των παροχών. Δεν διαπιστώνεται συνεπώς σύγκρουση των διατάξεων του κεφαλαίου 1 «Ασθένεια και μητρότητα» με τις διατάξεις του κεφαλαίου 4 «Εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες».

66. Η Βελγική Κυβέρνηση παραπέμπει τέλος στο άρθρο 77 του κανονισμού 1408/71, για να αποδείξει ότι το βελγικό κράτος είναι, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, αρμόδιο για τις οικογενειακές παροχές προς τους δικαιούχους συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας. Στο μέτρο που το βελγικό κράτος είναι το μόνο κράτος μέλος που χορηγεί σύνταξη, η αρμοδιότητα αυτή προκύπτει από το

23 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9.

άρθρο 77, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71. Η Επιτροπή αντίθετα επικαλείται και περιπτώσεις στις οποίες το κράτος κατοικίας οφείλει επίσης σύνταξη, με αποτέλεσμα να εφαρμόζεται το άρθρο 77, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71. Σύμφωνα με την πρώτη περίπτωση της διατάξεως αυτής, υφίσταται αξίωση για οικογενειακές παροχές στο κράτος κατοικίας, αν το δικαίωμα για μία από τις παροχές γεννήθηκε κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους αυτού. Και στην περίπτωση αυτή κρίσιμη είναι η νομοθεσία του κράτους μέλους. Αν η νομοθεσία του κράτους κατοικίας δεν προβλέπει τέτοια αξίωση, εφαρμόζεται το άρθρο 77, παράγραφος 2, στοιχείο β', σημείο ii. Η διάταξη αυτή θεμελιώνει επικουρική αρμοδιότητα των κρατών μελών που χορηγούν σύνταξη, και συγκεκριμένα ανάλογα με τη διάρκεια υπαγωγής του δικαιούχου στη νομοθεσία ή τις προϋποθέσεις των διατάξεων του εκάστοτε κράτους μέλους που θεμελιώνουν το δικαίωμα.

67. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν εφαρμοζόταν η διάταξη αυτή, το βελγικό κράτος θα παρέμενε συνεπώς κατ' αρχήν επικουρικώς αρμόδιο για τη χορήγηση των οικογενειακών παροχών. Κατά συνέπεια, ακόμη και η διάταξη αυτή μπορεί να χρησιμεύσει ως έρεισμα του ισχυρισμού της Βελγικής Κυβερνήσεως.

68. Τέλος, πρέπει να εξεταστεί και το άρθρο 17 του κανονισμού 1408/71, που τροποποιήθηκε στο πλαίσιο της εκδόσεως του κανονισμού 2195/91 για την τροποποίηση του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη αυτή επέτρεπε πάντοτε να προβλέπονται εξαιρέσεις από τις διατάξεις των άρθρων 13 έως 16 του κανονισμού, προς το συμφέρον των εργαζομένων [24]. Η δυνατότητα αυτή επεκτάθηκε, με την προαναφερθείσα τροποποίηση του κανονισμού, προς το συμφέρον «ορισμένων κατηγοριών ατόμων ή ορισμένων ατόμων». Το άρθρο 17 αποτελεί συνεπώς έκφραση μιας σχετικής ευελιξίας, που καθιστά δυνατή, σε περίπτωση ανάγκης, την κατάλληλη αντίδραση σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Η ειδική αυτή ρύθμιση αφορά συνεπώς και το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, χωρίς όμως να θέτει εν αμφιβόλω το κύρος του εν λόγω άρθρου. Η διάταξη είναι συνεπώς αδιάφορη όσον αφορά τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ'.

69. Ως τελικό συμπέρασμα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή παρέλειψε να διευκρινίσει πότε και με ποιες προϋποθέσεις η νομοθεσία του Βελγίου παύει να έχει εφαρμογή επί όσων λαμβάνουν σύνταξη επαγγελματικής ασθένειας σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο. Πρόκειται για μια απαραίτητη προϋπόθεση που προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71, την παράβαση του οποίου αιτιάται η Επιτροπή. Η προσφυγή θα ήταν βάσιμη μόνον εάν οι δικαιούχοι συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο δεν είχαν αξίωση για άλλη παροχή της βελγικής κοινωνικής ασφαλίσεως και, εκτός αυτού, δεν διατηρούσαν πλέον το καθεστώς του ασφαλισμένου σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο, με αποτέλεσμα να μην λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο του βελγικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως οι περίοδοι χορηγήσεως παροχών συ-

24 — Ορισμένων προσώπων ή κατηγοριών προσώπων που ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα.

ντάξεως επαγγελματικής ασθένειας. Μόνο με τις προϋποθέσεις αυτές θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η βελγική νομοθεσία έχει παύσει να εφαρμόζεται στους δικαιούχους συντάξεως επαγγελματικής ασθένειας. Για λόγους ασφαλείας δικαίου ενάποκειται στο κράτος μέλος να καθορίσει, σύμφωνα με το άρθρο 10β του κανονισμού 574/72, την ημερομηνία και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η σχετική νομοθεσία του παύει να εφαρμόζεται στα εν λόγω πρόσωπα. Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι βελγικές αρχές εξακολουθούν, μετά την με τον τρόπο αυτό ορισθείσα ημερομηνία, να επιβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως επί των επιδίκων συντάξεων επαγγελματικής ασθένειας. Πρέπει κατά συνέπεια να απορριφθεί η προσφυγή.

VI — Επί των δικαστικών εξόδων

70. Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Κατά συνέπεια, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

VII — Πρόταση

71. Ως συμπέρασμα των προηγουμένων σκέψεων προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

«1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Επιτροπή θα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα έξοδα του Βασιλείου του Βελγίου.

3) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα.»